

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ:	
ΕΣΦΑΛΜΕΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	13
1.1 Εισαγωγή	13
1.2 Βασικοί λόγοι λανθασμένων ερωτηματολογίων, και η σημασία ενός σωστού σχεδιασμού και κατασκευής	16
1.3 Από την «τέχνη» στην «επιστήμη» του σχεδιασμού των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου	20
1.4 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δομή του βιβλίου	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	27
2.1 Εισαγωγή	27
2.2. Στάδια σχεδιασμού και διεξαγωγής κοινωνικής έρευνας	28
2.3 Διαδικασίες μέτρησης: Από θεωρητικές έννοιες σε εμπειρικές μεταβλητές	32
2.4 Θεωρίες μέτρησης: Η Κλασική Θεωρία Ελέγχου	39
2.5 Βασικές πηγές σφάλματος μέτρησης	41
2.5.1 Οι συμμετέχοντες ως πηγή σφάλματος μέτρησης	43
2.5.2 Το ερωτηματολόγιο ως πηγή σφάλματος μέτρησης	46
2.5.3 Σφάλμα μέτρησης λόγω της επίδρασης της τεχνικής συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου	48
2.5.4 Ο συνεντευκτής ως πηγή σφάλματος μέτρησης	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΠΟΚΡΙΣΗΣ	57
3.1 Εισαγωγή	57
3.2 Η πολυσύνθετη προσέγγιση τεσσάρων σταδίων	58

3.2.1	Στάδιο κατανόησης της ερώτησης	59
3.2.2	Στάδιο ανάσυρσης πληροφοριών από τη μνήμη	64
3.2.3	Στάδιο κρίσης και εφαρμογής στρατηγικών εκτίμησης για απάντηση	68
3.2.4	Απάντηση	71
3.3	Η διττή προσέγγιση και το μοντέλο της ικανοποιητικότητας	72
3.4	Η σημασία και τα πλεονεκτήματα των μοντέλων απόκρισης	75
3.4.1	Προβλήματα κατά την κωδικοποίηση της πληροφορίας στην οποία αναφέρεται η ερώτηση	76
3.4.2	Προβλήματα παρερμηνείας της ερώτησης	77
3.4.3	Προβλήματα που σχετίζονται με τη μνήμη	80
3.4.4	Προβλήματα στις στρατηγικές εκτίμησης (κυρίως σε ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων)	83
3.4.5	Προβλήματα στις διαδικασίες κρίσης και απόφασης για απάντηση σε ερωτήσεις στάσεων	84
3.4.6	Προβλήματα στη μορφή της απάντησης	86
3.4.7	Προβλήματα σκόπιμα εσφαλμένων (ή ψευδών) αναφορών	89
3.4.8	Προβλήματα καθοδήγησης στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ		93
4.1	Εισαγωγή	93
4.2	Βασικοί τύποι ερωτήσεων και προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού	97
4.2.1	Ανοικτού τύπου ερωτήσεις	97
4.2.2	Κλειστού τύπου ερωτήσεις	105
4.2.2.1	Είδη κλειστού τύπου ερωτήσεων	108
4.2.2.1.1	Ερωτήσεις με λίστα	109
4.2.2.1.2	Ερωτήσεις κατάταξης	113
4.2.2.1.3	Ερωτήσεις συχνότητας	118
4.2.2.1.4	Ερωτήσεις (ή κλίμακες) βαθμολόγησης	122
	<i>Περιττός ή ζυγός αριθμός των σημείων της κλίμακας των απαντήσεων;</i>	123
	<i>Συμπερίληψη ή μη συμπερίληψη του ενδιαμέσου σημείου στην κλίμακα των απαντήσεων;</i>	125
	<i>Χρήση ή μη χρήση ετικετών στην κλίμακα των απαντήσεων;</i>	127
	<i>Θετική ή αρνητική κατεύθυνση στην κλίμακα των απαντήσεων;</i>	131
	<i>Συμπερίληψη ή μη συμπερίληψη της απαντητικής επιλογής «Δεν γνωρίζω»;</i>	131
	<i>Χρήση διπολικής ή μονοπολικής κλίμακας απαντήσεων;</i>	134
4.3	Ευρύτερες πρακτικές σχεδιασμού των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου	139
4.3.1	Δυσνόητες λέξεις, τεχνικοί όροι, ακρωνύμια, συντομογραφίες	141
4.3.2	Ανακριβείς, ασαφείς και διφορούμενες λέξεις	142
4.3.3	Διπλές ή πολλαπλές ερωτήσεις	144
4.3.4	Ερωτήσεις με αρνητικές διατυπώσεις ή διπλή άρνηση	146
4.3.5	Μακροσκελείς και συντακτικά πολύπλοκες ερωτήσεις	149
4.3.6	Καθοδηγούμενες (ή μεροληπτικές) ερωτήσεις	150

4.3.7 Υποθετικές ερωτήσεις	154
4.3.8 Ερωτήσεις με ενσωματωμένες υποθέσεις	154
4.3.9 Ερωτήσεις με προβλήματα ανάσχυσης πληροφοριών από τη μνήμη	155
4.3.10 Ερωτήσεις που δεν αντιστοιχούνται σε απαντήσεις	156
4.4 Είδη ερωτήσεων και προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού	158
4.4.1 Ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων	160
4.4.1.1 Μη ευαίσθητες (ή μη απειλητικές) ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων : Προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού	162
4.4.1.2 Ευαίσθητες (ή απειλητικές) ερωτήσεις συμπεριφορών και πραγματικών γεγονότων: Προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού	169
4.4.2 Ερωτήσεις στάσεων (ή μη πραγματικών γεγονότων ή υποκειμενικών φαινομένων): Προτεινόμενες πρακτικές σχεδιασμού	183
4.4.2.1 Κλίμακες στάσεων	194
4.4.2.2 Κλίμακα Thurstone	196
4.4.2.3 Κλίμακα Likert	201
4.4.2.4 Κλίμακα Guttman	208
4.4.2.5 Κλίμακα σημασιολογικής διαφοροποίησης (ή κλίμακα Osgood)	212
4.4.3 Ειδικές ερωτήσεις	216
4.4.3.1 Δημογραφικές ερωτήσεις	216
4.4.3.2 Ερωτήσεις γνώσεων	227
4.5 Επιδράσεις πλαισίου	232
4.5.1 Επιδράσεις σειράς ερωτήσεων	235
4.5.2 Επιδράσεις σειράς απαντήσεων	242
4.6 Οργάνωση και μορφοποίηση ερωτηματολογίου	245
4.6.1 Οργάνωση ερωτηματολογίου	247
4.6.2 Προτεινόμενες πρακτικές οπτικού σχεδιασμού ερωτήσεων έντυπων και ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων ατομικής συμπλήρωσης	253
4.6.3 Προτεινόμενες πρακτικές οπτικού σχεδιασμού έντυπου και ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ατομικής συμπλήρωσης	260
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	269
5.1 Εισαγωγή	269
5.2 Τεχνικές αξιολόγησης των ερωτήσεων και του ερωτηματολογίου	270
5.2.1 Επισκόπηση εμπειρογνομόνων	272
5.2.2 Σύστημα Αξιολόγησης του Ερωτηματολογίου	273
5.2.3 Λογισμικό Question Understanding Aid (QUAID)	277
5.2.4 Λογισμικό Survey Quality Predictor (SQP)	278
5.2.5 Ομάδες εστίασης	280
5.2.6 Γνωστικές συνεντεύξεις	282
5.2.7 Έλεγχος χρησιμότητας	291
5.2.8 Τυπικές προκαταρκτικές δοκιμές	292
5.2.8.1 Ενημερωτικές συναντήσεις με συνεντευκτή	294

5.2.8.2	Ενημερωτικές συναντήσεις με ερωτώμενο	295
5.2.8.3	Κωδικοποίηση συμπεριφοράς	297
5.2.8.4	Χρόνος αναμονής απόκρισης	300
5.2.8.5	Βινιέτες	301
5.2.9	Κριτήρια επιλογής τεχνικής αξιολόγησης	302
5.3	Ποιότητα μέτρησης: Αξιοπιστία και εγκυρότητα	305
5.3.1	Βασικές μέθοδοι ελέγχου αξιοπιστίας	306
5.3.2	Βασικές μέθοδοι ελέγχου εγκυρότητας	310
	Βιβλιογραφία	315
ΣΧΗΜΑΤΑ		
Σχήμα 2.1	Σχεδιασμός και διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας	29
Σχήμα 2.2	Διαδικασίες μέτρησης: Εννοιολόγηση και λειτουργικοποίηση	35
Σχήμα 3.1	Απλό μοντέλο απόκρισης τεσσάρων σταδίων	59
Σχήμα 3.2	Στάδια λειτουργίας μνήμης	65
ΠΙΝΑΚΕΣ		
Πίνακας 4.1	Ενδεικτικό παράδειγμα ταξινόμησης προτάσεων για τη στάση στις εκτρώσεις βάσει της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης των βαθμολογιών	199
Πίνακας 4.2	Ενδεικτικός πίνακας ταξινόμησης απαντήσεων κριτών για τις προτάσεις της κλίμακας στάσης στους πρόσφυγες	210
Πίνακας 5.1	Φόρμα κωδικοποίησης Συστήματος Αξιολόγησης του Ερωτηματολογίου (Question Appraisal System QAS-99) των Willis και Lessler (1999)	274